

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Херсонський державний університет
Освітня програма	28705 Середня освіта (мова і література іспанська)
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	014 Середня освіта

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Херсонський державний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	28705
Назва ОП	Середня освіта (мова і література іспанська)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Спеціалізація (за наявності)	014.02 Мова і література
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Корольов Ігор Русланович, Капранов Ян Васильович, Острога Марія Михайлівна, Коноваленко Тетяна Василівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	09.06.2020 р. – 11.06.2020 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП [http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/%D0%92%D1%96%D0%B4%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D1%81%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D1%97%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B8%20%D0%BA%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B8%20%D0%BD%D1%96%D0%BC%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D1%82%D0%B0%20%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D1%84%D1%96%D0%BB%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97%20\(%D1%96%D1%81%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0\).pdf?id=od2e3c94-3e96-471d-a094-7483f628cb93](http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/%D0%92%D1%96%D0%B4%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D1%81%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D1%97%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B8%20%D0%BA%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B8%20%D0%BD%D1%96%D0%BC%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D1%82%D0%B0%20%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D1%84%D1%96%D0%BB%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97%20(%D1%96%D1%81%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0).pdf?id=od2e3c94-3e96-471d-a094-7483f628cb93)

Програма візиту експертної групи <http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/000%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0%20%D0%B2%D1%96%D0%B7%D0%B8%D1%82%D1%83%20%D0%B4%D0%BE%20%D0%A5%D0%94%D0%A3.pdf?id=4094f2be-8d65-4990-abfc-4f340e87b442>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

До початку дистанційного візиту, під час роботи з відомостями про самооцінювання освітньої програми експертна група мала певні зауваження щодо якості поданої інформації (технічні помилки, дублювання інформації, посилення на документи та їх проекти), що певною мірою ускладнювало роботу експертів. Під час зустрічей з учасниками освітнього процесу в університеті експертна група переконалася, що організація навчального процесу за ОП здійснюється на достатньому професійному рівні, має свої традиції і сильні сторони, але під час аналізу за критеріями виявила певні недоліки, які можливо усунути упродовж нетривалого періоду. Незважаючи на те, що експертиза була дистанційною, експертна група змогла відчутти поступове підвищення якості освіти, бажання академічної спільноти вдосконалювати власну професійну діяльність, побачила наміри керівництва упроваджувати сучасні стандарти європейської освіти, консолідованість та активність студентського колективу.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Мета ОП відповідає заявленій спеціальності. Цілі та програмні результати ОП є чіткими та відповідають місії і стратегії закладу вищої освіти. ОП має чітку структуру, її обсяг відповідає чинним нормативним документам. Обов'язкові компоненти відповідають предметній галузі. ЗВО створює умови для обрання будь-яких дисциплін в блоці ОП ВК з Дисципліни вільного вибору студента незалежно від спеціальності чи підрозділу. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів. Проводяться засідання кафедри, на яких обговорюються питання щодо оновлення програм із залученням роботодавців. Наявність доступної, прозорої та чіткої для всіх учасників освітнього процесу нормативної бази, що регламентує форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти, форми атестації здобувачів вищої освіти, правила проведення контрольних заходів, процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, кодекс академічної доброчесності, порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження тощо. Наявність доступної для всіх учасників освітнього процесу нормативно-правової бази, що регулює процедури конкурсного добору науково-педагогічних і педагогічних працівників в ХДУ та алгоритм взаємодії керівництва ЗВО зі співробітниками. Інфраструктура та матеріально-технічне забезпечення університету дозволяють реалізувати кожному здобувачу за цією ОП власні потреби та інтереси. В університеті існує система заходів та обладнання для здобувачів з особливими освітніми потребами. Наявність юридичної клініки, психологічної служби, медичного пункту та спільнот у соціальних мережах забезпечують потреби усіх учасників освітнього процесу.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Унікальність ОП майже не простежується. Спостерігається досить сильна подібність з ОП Середня освіта (Мова і література французька), що заважає зосередитись на фокусі саме цієї ОП. Оновлення ОП має бути більш динамічним, зважаючи на суттєві реформи у галузі професійного застосування фахівців. Для урахування позицій та потреб зацікавлених сторін рекомендується періодично проводити опитування, які б допомогли якісно вдосконалити зміст ОП та освітній процес. До обов'язкових ОК ОП слід додати ОК з другої іноземної мови. Перелік вибіркового освітніх компонентів ОП слід оновити з метою усунення дисциплін, які дублюють одна одну, та збільшити кількість дисциплін на вибір в межах вибіркового блоку. Рекомендовано запровадити студентоцентровані, інтерактивні форми і методи організації освітньої діяльності. На нормативному рівні ЗВО слід врегулювати визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Науково-педагогічним працівникам, які забезпечують освітній процес за ОП, рекомендується реалізовувати наукові досягнення і сучасні практики у відповідній галузі для оновлення змісту ОП, підвищувати кваліфікацію у ЗВО інших міст України на профільних кафедрах та за кордоном (особливо в іспаномовних країнах). Слід активізувати міжнародну, науково-дослідну та публікаційну активність викладачів, які здійснюють освітній процес за ОП, а також здобувачів вищої освіти, які мають бути більш залученими до наукової діяльності у контексті освітньої складової. Виявлений можливий факт недотримання академічної доброчесності серед науково-педагогічних працівників, які забезпечують викладання обов'язкових освітніх компонентів ОП. Кадровий склад, який забезпечує викладання обов'язкових освітніх компонентів ОП, в частині відповідності академічної та / або професійної кваліфікації

викладачів у галузі фахових дисциплін є незадовільним, оскільки відсутні фахівці з основної спеціальності. Рекомендується вдосконалити механізм виявлення і процедуру вирішення конфліктних ситуацій. Для підтримання постійного зв'язку з випускниками рекомендується створення відповідного об'єднання.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Експертна група ознайомилась зі Стратегічним планом розвитку Херсонського державного університету на 2018-2023 роки, Концепцією розвитку ХДУ на 2012-2022 рр. та освітньою програмою “Середня освіта Мова і література іспанська” і впевнилася, що загалом цілі ОП відповідають задекларованій місії ЗВО щодо розширення можливостей для реалізації персональної освітньої траєкторії розвитку студентів. Зокрема, передбачена в ОП “підготовка фахівців, здатних викладати іспанську мову та світову літературу, другу іноземну мову в середніх загальноосвітніх та спеціальних навчальних закладах, в різноманітних групах іноземних учнів, розв'язувати проблеми, пов'язані з новітніми тенденціями розвитку та функціонування іноземної мови в сучасних комунікативних ситуаціях” орієнтується на вузькофахову підготовку майбутніх учителів, готових до реалізації своїх професійних обов'язків в мінливих умовах закладу середньої освіти. Порівняння цілей ОП в трьох редакціях 2016, 2018 років та проекту 2020 року показує, що несуттєві зміни на рівні термінології присутні в ОП 2016 р. та 2018 р. Крім того, у редакції ОП 2018 р. придатність до працевлаштування фахівця розширюється із загальноосвітніх навчальних закладів до середніх загальноосвітніх та спеціальних навчальних закладів. Проте у проекті ОП 2020 р. з її мети зникає згадування про другий тип закладу освіти, хоча залишається у рубриці “Придатність до працевлаштування”. Загалом у цій редакції документу мету сформульовано найширше та підсилено окремими формулюваннями щодо підготовки “висококваліфікованих фахівців у галузі освіти, які володіють фаховими знаннями і здатні вирішувати професійні завдання щодо організації й здійснення навчально-виховного процесу з іноземних мов”.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Експертна група дійшла висновку, що цілі ОП та програмні результати навчання загалом ураховують позиції та потреби стейкгоल्дерів, зокрема здобувачів вищої освіти та роботодавців. Підтвердженням цього факту є свідчення студентів під час зустрічі про те, що вони мають можливість обирати дисципліни з циклу вибіркових. Старости груп зазначили, що на старостатах обговорюють з представниками деканату можливості збільшення аудиторних годин з окремих дисциплін (приклад наведено стосовно вивчення іспанської мови, а також залучення іспаномовного представника до мовної практики). До складу групи розробників ОП включено студентку Я.О. Усову, яка повідомила під час зустрічі, що оскільки для студентів важливим є живе спілкування з носіями мови, це побажання студентів було ураховано шляхом залучення до освітнього процесу волонтера з Іспанії дона Ігнасіо. Гарант ОП також згадувала цей факт і повідомила, що залучала цього фахівця без оформлення документації, лише за рахунок особистого знайомства. Студентка О. Ларіна вказала, що їхня група була зацікавлена вивченням граматики іспанської мови і мала змогу вибрати її в якості вибіркової дисципліни. Викладач другої іноземної мови Т. Суворова розповіла, що минулого року на базі відпочинку “Буревісник” для студентів проводилась літня школа “Linguistic Studio”, до роботи якої було залучено викладачів з Шотландії та Польщі. Про неї згадували здобувачі і представники студентського самоврядування. Роботодавці під час зустрічі засвідчили свою участь у розробці й оновленні ОП. Вони вказали, що беруть участь у засіданнях кафедр, на яких обговорюються зміни до ОП. Подібні питання, за їх інформацією, обговорюються й під час звітних конференцій з педагогічної практики. У наданих гарантом ОП протоколах засідань кафедр така інформація наявна, зокрема вказано на активну участь представників роботодавців С.П. Божкевич, В.А. Токарева, Г.В. Бібік, І.В. Радецької, В.А. Ніконорова, С.А. Петренко в обговоренні змісту ОП та рекомендацій щодо її оновлення. Під час зустрічі С.П. Божкевич навела приклад, що їх пропозицію щодо уведення до навчального плану пасивної практики ураховано і її буде додано в наступному навчальному році. В. Ніконоров зазначив, що за результатами виявлених у підготовці студентів під час практики, було збільшено кількість годин на вивчення практичних курсів. Урахування інтересів стейкгоल्дерів відбувалось переважно на рівні оновлення освітніх нормативних і вибіркових компонентів та уточнення програмних результатів навчання. Проте заявленого під час зустрічей збільшення кількості годин для вивчення “Методики навчання іноземної мови” експертною групою під

час порівняння навчальних планів 2016 р., 2018 р. та проєкту навчального плану 2020 р. (60 аудиторних годин) виявлено не було. В ОП 2016 р., 2018 р. та проєкту ОП 2020 р. її мінімальний обсяг становить 4 кредити.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Тенденції розвитку спеціальності і галузевого контексту несуттєво позначились на формулюванні цілей і програмних результатів навчання під час редагування ОП. Порівняно з вихідною ОП 2016 р. її більш пізні редакції зазнали суттєвих змін стосовно програмних результатів навчання. У проєкті 2020 р. ОП містить 15 ПРН порівняно з 17 ПРН в ОП 2018 р. Скорочення відбулось шляхом об'єднання та зміни формулювань, проте не завжди вдалих, наприклад ПРН 7: “Досягнення знань, розуміння та здатностей застосовувати сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти згідно з вимогами педагогіки, психології, вікової фізіології й валеології, екології”. При цьому вилучення ПРН 9 з ОП 2018 р. усунуло певний дубляж з ПРН 11. Орієнтація на Загальноєвропейські рекомендації є важливою перевагою ОП. Разом з тим, у формулюваннях ПРН 7 та ПРН 13 уточнення “технологій (зокрема інформаційних)” та “джерелами (зокрема цифровими)” напевне є помилковими, адже суттєво звужують потенціал досягнення результатів навчання. Відповідність цілей та ПРН ОП ринку праці стверджували під час зустрічей керівництво університету, академічна спільнота та роботодавці. Зокрема ректор Співаковський О.В. наголошував на репутації випускників ОП ХДУ. Роботодавці вказали, що переважна більшість вчителів іспанської мови в школах Херсонщини є випускниками цієї ОП. Щодо регіонального контексту від керівництва та академічної спільноти було висловлено такі переваги ОП: забезпечення викладання іспанської мови у портовому місті, що сприяє розвитку торгівлі; роль іспанської мови в розвитку міжнародних зв'язків аграрного сектору української економіки; сприяння розвитку туризму. Академічна спільнота та гарант ОП зазначили, що під час створення та оновлення ОП використовують досвід подібних ОП інших вишів України, зокрема Херсонського національного технічного університету, Запорізького національного університету, Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, Київського національного лінгвістичного університету та Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Надані в самооцінюванні відомості про професійні компетентності, які формуються у випускників ОП, та результати навчання свідчать про загальну відповідність ОП вимогам Національної рамки кваліфікацій (наразі стандарт вищої освіти за спеціальністю відсутній). Зіставлення ПРН, наведених в ОП, із вимогами 7 кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій не надає повної впевненості щодо повного сприяння “критичному осмисленню теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання”, а також “управління складною технічною або професійною діяльністю чи проєктами”. Висловлювання випускниці ОП щодо недостатньої уваги в ОП на розвиток комплексу вмінь для здійснення дистанційної освіти та володіння інструментами онлайн-навчання в умовах карантину свідчить про те, що зміст ОП слід зосередити на такій вимозі Рамки кваліфікацій, як “спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах”. Для виконання цих вимог НРК окремі ОК ОП мають бути підсиленими.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Задекларована мета загалом відповідає заявленій спеціальності. Ураховано регіональний контекст, який зумовлює актуальність ОП. Залучення до оновлення ОП здобувачів вищої освіти та роботодавців сприяє урахуванню їх інтересів. Цілі та програмні результати ОП загалом є чіткими та відповідають місії і стратегії закладу вищої освіти. Співвідношення цілей, програмних результатів та освітніх компонентів є очевидним.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Недоліком ОП стосовно цього критерію є те, що гарант ОП не змогла чітко сформулювати і пояснити унікальність ОП. Оновлення ОП має бути більш динамічним, зважаючи на суттєві реформи у середній освіті. Для урахування позицій та потреб зацікавлених сторін рекомендується періодично проводити опитування (для кожної категорії стейкхолдерів окремо), які б допомогли якісно вдосконалити зміст ОП та освітній процес. Зважаючи на сучасні тенденції в освіті та специфіку ОП (підготовка вчителя іноземних мов) суттєво підвищити її якість може вивчення досвіду подібних іноземних освітніх програм. Особливу увагу слід звернути на посилення відповідності ПРН та ОК

ОП вимогам Національної рамки кваліфікацій. Рекомендується на рівні університету та рівні реалізації ОП, що акредитується, у нормативній документації акцентувати увагу на академічній свободі і студентоцентризмі в освітній діяльності.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Відповідність цілей ОП місії і стратегії університету є важливою та відповідає її суспільному значенню. Цілі ОП є достатньо чіткими. Використання досвіду подібних ОП інших закладів вищої освіти України свідчить на користь типовості ОП, що натомість заважає її унікальності. На вдосконаленні змісту ОП може позитивно позначитись досвід подібних закордонних ОП, вивченню яких мають приділити увагу розробники ОП. ОП має помірно унікальний характер, оскільки тільки на рівні індивідуального педагогічного стилю академічної спільноти має особливі характеристики. Тісна співпраця зі стейкхолдерами у контексті вдосконалення змісту ОП на рівні оновлення ОК та форм освітнього процесу є очевидною. Загальна відповідність ПРН, заявлених в ОП, компонентам НРК (знання, уміння/навички, комунікація, відповідальність і автономія) вимагає підсилення уваги до відповідності саме її сьомому рівню, зокрема більш швидкого реагування розробників ОП та академічної спільноти на формування фахівця, готового до професійних викликів в умовах постійного оновлення освітнього середовища з урахуванням комплексності та невизначеності його умов. Виявлені недоліки видаються такими, що можуть і будуть усунуті ближчим часом під час періодичного перегляду ОП.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Відповідний стандарт вищої освіти відсутній. Обсяг ОП становить 240 кредитів ЄКТС, що відповідає ч. 4 ст. 5 ЗУ «Про вищу освіту». Обсяг нормативних ОК ОП, що акредитується, становить 154,5 кредитів ЄКТС (64 %). Обсяг вибіркових ОК становить 85,5 кредитів ЄКТС (36 %). Відповідність п. 15 ч. 1 ст. 62 ЗУ «Про вищу освіту» дотримано. Обсяг практичної підготовки за ОП становить: навчальної практики – 6 кредитів (2,5%), виробничої – 9 кредитів (3,75%).

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

У вихідній ОП 2016 р. подано загальну характеристику, нормативні посилання, окреслено мету та зміст, вимоги до вступу, програмні результати навчання бакалаврів, програмні компетентності випускників (інтегральна, загальні, спеціальні), вимоги до структури програм практик, загальні вимоги до засобів діагностики, атестація здобувачів вищої освіти, вимоги до організації освітнього процесу, внутрішня та зовнішня системи забезпечення якості вищої освіти, професійні права та додатки, у яких представлено загальний навчальний час, перелік навчальних дисциплін та їх анотації. ОП у редакції 2018 р. змінено структурно. На рівні змісту спостерігається переважно зміна формулювань. Зміст ОП має чітку структуру. В ОП 2016 р. обов'язкові освітні компоненти становили 166, 5 кредитів, а в ОП 2018 р. - 154,5 кредитів ЄКТС. Обсяг вибіркових дисциплін було збільшено ще й за рахунок того, що у вихідній редакції ОП 2016 р. з 73,5 кредитів (30,6 %) вибіркових освітніх компонентів 52,5 кредитів становили дисципліни самостійного вибору навчального закладу, які не мають стосунку до індивідуальної освітньої траєкторії здобувача. У наступних редакціях ОП містяться обов'язкові і вибіркові (за вибором студента) освітні компоненти. Освітні компоненти переважно становлять логічно взаємопов'язану систему, проте вимагають вдосконалення щодо встановлення балансу між освітніми компонентами спеціальності та спеціалізацій, нормативними та вибірковими ОК. ОК 21 та ОК 22 не включено до структурно-логічної схеми. Освітні компоненти нормативної частини забезпечують досягнення програмних результатів навчання, а вибіркові дисципліни лише підсилюють досягнення ПРН. Єдиним винятком є ПРН 4 “Знання та вміння використовувати сучасні форми, методи й способи контролю й оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з іспанської мови та світової літератури, другої іноземної мови”, остання частина якого забезпечується тільки вибірковою дисципліною. Так, на вивчення “Практичної фонетики іспанської мови” відводиться 5 семестрів, при цьому вивчення фонетики другої іноземної мови не здійснюється. Для вивчення другої іноземної мови призначено один освітній компонент, який є вибірковим, - “Практичний курс другої іноземної мови” (інша опція - “Аналітичне читання та письмо”). У нормативній частині дисциплін з другої іноземної мови не передбачено. При цьому в нормативній частині представлено такі освітні компоненти: “Екологія” (1 семестр

на вивчення), “Безпека життєдіяльності (безпека життєдіяльності, основи охорони праці та цивільний захист)” (два семестри на вивчення).

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст обов'язкових та вибіркових компонентів ОП відповідає предметній області заявленої спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова і література (іспанська)) і передбачає розвиток та формування переважної більшості необхідних компетентностей для успішної реалізації майбутнім фахівцем. Проте, зважаючи на те, що випускники ОП одержують кваліфікацію “Бакалавр освіти, Учитель іспанської мови і світової літератури та другої іноземної мови”, у її нормативній частині мають бути присутніми ОК з другої іноземної мови, тим більш, що це зазначено в ПРН 4 ОП. Передбачена в ОП теоретична та практична підготовка має бути скоригованою шляхом підсилення останньої, оскільки для швидкої професійної адаптації та успішного вирішення професійних завдань лише 6,25 % (15 кредитів) ОП практик вбачається недостатнім. У змісті ОК 6 «Інформаційні технології в галузі» не передбачено формування в майбутнього вчителя вміння застосовувати засоби дистанційного навчання. На нерозвиненість цих вмінь нарікали випускники ОП, які працюють в закладах середньої освіти та зіткнулись з реаліями дистанційного навчання в умовах карантину. Зміст ОК 19 “Методика викладання іноземної мови” потребує докорінного оновлення від списку рекомендованої літератури до форм і методів її викладання. Ознайомлення з методичними рекомендаціями щодо реалізації цього ОК (<http://www.kspu.edu/About/Faculty/IForeignPhilology/ChairGermRomLan/Methodicalsupport.aspx>) свідчить про те, що застосовується ілюстративно-пояснювальний тип навчання здобувачів та розвивається переважно репродуктивний рівень діяльності майбутнього вчителя.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти в рамках ОП в ХДУ регулюється “Положенням про організацію освітнього процесу у Херсонському державному університеті”, “Порядком обрання вибіркових компонентів освітньої програми циклів загальної та професійної підготовки у Херсонському державному університеті” та “Порядком створення та застосування індивідуального плану здобувача вищої освіти Херсонського державного університету”. Обсяг вибіркових дисциплін відповідно до змісту ОП 2018 року становить 35,6 %, що відповідає пункту 15 частини першої статті 62 Закону України “Про вищу освіту”. При цьому 12 кредитів відведено на ВК циклу загальної підготовки, а 73,5 кредитів – на ВК циклу професійної підготовки. Проте у проєкті ОП 2020 р. на вивчення вибіркових дисциплін заплановано вже 25 % навчального плану. Вибіркові дисципліни за електронним каталогом знаходяться на віртуальному сайті ХДУ KSU Online (на платформі Moodle), зокрема на 2019-2020 р. за посиланням <http://ksuonline.kspu.edu/course/view.php?id=1245>, а на 2020-2021 р. за посиланням Курс: Дисципліни вільного вибору на 2020-2021 н.р. Процедура обрання вибіркового освітнього компонента визначається “Порядком обрання вибіркових компонентів освітньої програми циклів загальної та професійної підготовки у Херсонському державному університеті”. Кожен вибірковий компонент ОП представлений у вигляді двох дисциплін за спеціальністю, крім цього є блок “Дисципліни вільного вибору студента”. Під час зустрічі з академічним персоналом та гарантом ОП було з'ясовано, що це дисципліни загального пулу вибіркових дисциплін ХДУ. З 14 вибіркових компонентів 7 є змістовно близькими, що суттєво обмежує вибір здобувачів. Також студенти мають змогу обирати теми курсових та кваліфікаційних робіт, обирати місце проходження виробничої практики, брати участь у наукових гуртках, роботі проблемних груп, брати участь у щорічних студентських олімпіадах з іспанської мови та конкурсах творчих перекладів.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

В освітній програмі та навчальному плані передбачено практичну підготовку здобувачів вищої освіти в обсязі 15 кредитів (6,25 %), представлених навчальною (6 кредитів) і виробничою (9 кредитів) практиками. У робочій програмі виробничої практики передбачено формування 10 загальних компетентностей, 10 фахових компетентностей і досягнення 13 програмних результатів навчання, зафіксованих в ОП. Практичну підготовку представлено в обов'язковій частині, у вибірковій таких ОК не виявлено. Щодо можливості досягти усіх зазначених результатів навчання студенти зазначили, що їм не вистачає періоду адаптації до зміни діяльності і переходу в умови роботи вчителя. Деякі студенти зауважили про необхідність додати двотижневий період адаптації до практики, інші вказали на потребу щодо проходження практики на 2 курсі також. Проте роботодавець В. Ніконоров зазначив, що недоліки у підготовці студентів, які виявляються під час їх перебування на практиці, свідчать про необхідність збільшення кількості аудиторних годин на вивчення практичних курсів фахових дисциплін. Деякі випускники вказали на те, що їм дійсно доводиться доформовувати окремі компетентності вже після працевлаштування. У програмі вказано, що базами виробничої практики є “заклади загальної середньої освіти міста Херсона або населених пунктів, розташованих не далі ніж за 50 км по території України від меж місцезнаходження університету”. Під час зустрічей академічний персонал, здобувачі і роботодавці підтвердили цей факт. На запит

експертної групи було надано усі наявні угоди про співпрацю: Херсонською спеціалізованою школою I-III ступенів № 54 з поглибленим вивченням іспанської та інших іноземних мов, Херсонською спеціалізованою школою I-III ступенів № 57 з поглибленим вивченням іноземних мов, Херсонським обласним ліцеєм ім. О.В. Мішукова, Херсонською спеціалізованою школою I-III ступенів № 12 з поглибленим вивченням французької мови, Херсонською спеціалізованою школою I-III ступенів № 27 з поглибленим вивченням інформатики та іноземних мов, Херсонським фізико-технічним ліцеєм, Олешківською спеціалізованою школою I-III ступенів № 2 з поглибленим вивченням іноземних мов.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

В ОП передбачено набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок, зокрема вони є невід'ємною складовою інтегральної, загальної і фахових компетентностей. У робочих програмах дисциплін переважно вказуються ті є самі загальні і фахові компетентності, що вказані в ОП, які набуваються у процесі вивчення цих дисциплін. Проте бажано було б також орієнтуватись і на інтегральну компетентність, яка в найбільш узагальненому вигляді окреслює придатність фахівця. Академічна спільнота та здобувачі вищої освіти під час зустрічей з експертною групою відзначили такі спрямовані на розвиток soft skills форми роботи: написання творів-роздумів та есе, продукування усних висловлювань; в самостійній роботі: підготовка презентацій, доповідей, рефератів; також було згадано такі позааудиторні форми роботи як Школа лідера та Linguistic Studio, які сприяли комплексному набуттю соціальних навичок, зокрема студенти наводили приклади тим-білдінгу, розвитку лідерства, виконання творчих завдань. Також корисними в цьому напрямі є студентські флешмоби та конкурси «Ліга сміху», «Голос ХДУ», «Молода Україна», «Молода хвиля», а також «День студентського самоврядування», який допомагає студентам розвинути лідерські здібності, почуття відповідальності й обов'язку. Щодо організації освітнього процесу за ОП у період карантину під час зустрічі викладачі повідомили, що він здійснювався відповідно до традиційного розкладу без будь-яких змін. Також було повідомлено, що 95 % студентів впорались із викликом та успішно продовжували навчання на платформі Moodle, засобами програм Zoom та Skype. До студентів, які мали проблеми з мережею Інтернет, застосовувався індивідуальний підхід, зокрема завдання надсилались через Viber, Messenger та на електронні скриньки. Таким чином, відбувався розвиток цифрових, інформаційно-комунікаційних вмінь і навичок. У робочих програмах навчальних дисциплін нами не було виявлено інформації щодо форм і технологій, які б сприяли розвитку соціальних навичок. У Положенні про освітній процес зазначено, що основними видами навчальних занять у ХДУ є лекція, лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття, консультація. Бажано було б на загальноуніверситетському рівні та рівні ОП запровадити студентоцентровані форми і методи організації освітньої діяльності.

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт за основною і додатковою професійними кваліфікаціями ОП відсутній. Програмні результати, зазначені в ОП, відповідають вимогам 7 кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікації.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Організація самостійної роботи в ХДУ здійснюється відповідно до Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХДУ (Наказ Херсонського державного університету від 02 липня 2016 року №428-Д). У відомостях про самооцінювання вказано, аудиторне навантаження здобувачів вищої освіти складає 24 години на тиждень. Обсяг аудиторних годин обов'язкових компонентів ОП складає 28% від загального обсягу навчального часу, кількість аудиторних годин вибіркового компонентів ОП нараховує 18% від загального обсягу навчального часу. Вивчення навчального плану ОП дозволило експертній групі встановити, що співвідношення аудиторної до самостійної роботи становить в середньому 41% до 59%. У навчальному плані і розкладі занять виявлено дисципліну «Фізична культура», якої не знайдено в освітній програмі. Ця дисципліна є позакредитною і має додаткове навантаження на здобувачів. Під час бесіди зі здобувачами нарікань щодо надмірного навантаження не було озвучено. Студенти зауважили, що відчувають потребу у більшій кількості аудиторних годин з практичних дисциплін. Вивчення структурно-логічної схеми і навчального плану ОП показало, що упродовж одного семестру студенти вивчають доволі велику кількість дисциплін, наприклад, у першому семестрі мають 11 дисциплін. Експертна комісія рекомендує більш раціонально розподіляти навантаження. Експертній комісії було надано посилання на опитувальник «Викладач очима студентів», де не було прямих питань щодо реального навантаження на студентів. Також були надані узагальнені результати опитування студентів, в яких кількома студентами вказується на великий обсяг домашньої і самостійної роботи, надто велика кількість літературних джерел для опрацювання.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Навчання в межах ОП за дуальною освітою не здійснюється, проте наявні її елементи під час проведення занять у закладах загальної середньої освіти у період виробничої практики. Викладачі і студенти підтвердили вказану у відомостях про самооцінювання інформацію, що окремі студенти оформлюють індивідуальний графік навчання, яке поєднують з трудовою діяльністю за педагогічною спеціальністю.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

ОП має чітку структуру, її обсяг відповідає чинним нормативним документам. Обов'язкові компоненти відповідають предметній галузі. ЗВО створює умови для обрання будь-яких дисциплін в блоці ОП ВК з Дисципліни вільного вибору студента незалежно від спеціальності чи підрозділу. Вибір здійснюється шляхом самостійного запису студентів через KSU Online (на платформі Moodle). Організація і проведення таких заходів як Школа лідера та Linguistic Studio сприяють комплексному набуттю соціальних навичок студентів. Академічна спільнота та здобувачі вищої освіти впорались із викликом Covid-19 та успішно продовжували навчання на платформі Moodle, засобами програм Zoom та Skype в умовах карантину.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

До обов'язкових ОК ОП слід додати ОК з другої іноземної мови. Гаранту ОП варто звернути увагу на оновлення переліку вибіркового освітніх компонентів ОП з метою усунення дисциплін, які дублюють одна одну, та збільшити кількість дисциплін на вибір в межах вибіркового блоку. Передбачена в ОП теоретична та практична підготовка має бути скоригованою шляхом підсилення останньої, оскільки для швидкої професійної адаптації та успішного вирішення професійних завдань лише 6,25 % (9 кредитів) навчальної і виробничої практики вбачається недостатнім. Рекомендуємо розглянути можливість здійснення практичної підготовки на другому році навчання додатково. Також можливо посилити практичну підготовку здобувачів шляхом залучення відповідного вибіркового ОК. Рекомендовано на загальноуніверситетському рівні та рівні ОП запровадити студентоцентровані форми і методи організації освітньої діяльності.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Загалом структура і зміст ОП відповідають чинним нормативним документам. Реалізація освітнього процесу за ОП здійснюється в межах чинної в Україні документації та згідно з наказами і положеннями ХДУ. Наявність можливостей для індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти, певний студентоцентризм та академічна свобода свідчать на користь ОП. Разом з тим, потребують перегляду перелік вибіркового ОК, форми навчання з підсиленням їх студентоцентрованості, зосередження на створенні умов для набуття соціальних навичок студентами в аудиторній роботі, посилення практичної підготовки майбутніх фахівців. Висловлені зауваження не є критичними та можуть бути усунені у найближчий час.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання за ОП оприлюднено на офіційному веб-сайті ХДУ (<http://www.kpsu.edu/Entrant/SelectionCommittee/RulesOfEntryToKSU.aspx?lang=ru>), де представлено документ з усіма структурними компонентами (Загальні положення та ін.), а також десять додатків до нього, є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень. Основні положення цього документа було розроблено Приймальною комісією ХДУ відповідно до Умов прийому на навчання у ЗВО, затверджених МОН України від 11 жовтня 2019 року № 1285, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 02.12.2019 р. за № 1192/34163.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому на навчання за ОП враховують особливості самої освітньої програми, тобто для подання документів за цією ОП приймаються особи, які отримали повну загальну середню освіту, конкурсний відбір для яких відбувається на основі сертифікатів ЗНО, творчих конкурсів та вступних іспитів. У Правилах прийому, зокрема в Додатку 1, зазначено, що на бюджетні конкурсні пропозиції за цією ОП враховуються сертифікати ЗНО з Української мови та літератури з ваг. коеф. 0,3, з Іноземної мови – ваг. коеф. 0,4; з Історії України / Географії – ваг. коеф. – 0,2. Звертаємо увагу на те, що мінімальний бал ЗНО з Іноземної мови (будь-яка мова) становить 100 б. У Правилах прийому подано всі покликання на ключові нормативно-правові документи.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У Правилах прийому до ХДУ, зокрема у розділі XIV. Особливості прийому на навчання до закладів вищої освіти іноземців та осіб без громадянства, представлено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.). Основні позиції описано в Положенні про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 року № 579, на яке надано покликання (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-p/paran8#n8>), а також у Положенні про академічну мобільність студентів ХДУ (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DAcademicServ.aspx>). Так, наприклад, для перезарахування кредитів неформальної освіти на базі Університету створюється комісія для прийняття рішення, що регулюється Положенням про організацію освітнього процесу (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DAcademicServ.aspx?lang=uk>). У звіті про СО зазначено, що “станом на момент перевірки ХДУ не проводив процедуру визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті”.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, не є чітко визначеними та зрозумілими як для здобувачів вищої освіти, а також науково-педагогічних працівників, адже, на зустрічі експертної групи з науково-педагогічними працівниками, окремі з них не зовсім розуміли сутність неформальної освіти щодо інституційних форм і можливостей, у тому числі й з інструментами регулювання та механізмами визнання результатів її (освіти) в Університеті. Це пов'язано з тим, що в ХДУ експертам не вдалося знайти Положення про неформальну освіту. На запитання експертів щодо розуміння сутності неформальної освіти, один із науково-педагогічних працівників намагався пояснити сутність “інформальної освіти”, що не є тотожним до термінологічної дескрипції “неформальна освіта”. Тетяна Суворова про згадала про дистанційну форму навчання, яка, хоча поки що не передбачена освітнім процесом, проте під час нещодавнього карантину застосовувалася шляхом залучення Google Classroom, Skype, Telegram, Viber як сервісів для забезпечення основних завдань неформальної освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Сильною стороною є те, що Правила прийому та ін. нормативно-правова база оприлюднені на офіційному веб-сайті ХДУ. Для зарахування на бюджетні конкурсні пропозиції за цією ОП, за сертифікатом ЗНО з Іноземної мови враховується найвищий ваговий коефіцієнт 0,4. За цією ОП представлено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), що регламентується Положенням про академічну мобільність студентів ХДУ.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Правила прийому потребують технічної редакції, зокрема інформація, подана у вигляді таблиць, наприклад, етапи вступної кампанії для денної та заочної форми здобуття освіти та ін. При цьому експерти рекомендують науково-педагогічним працівникам вивчити і / або зрозуміти сутність неформальної / інформальної освіти щодо її інституційних форм та можливостей, а також чіткої обізнаності з інструментами регулювання та механізмами визнання її результатів в Університеті не лише документально, але і в дійсності. Потребує створення документу про Неформальну освіту (Положення про неформальну освіту).

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання цілком і повністю відповідає вимогам цього Критерію. Правила прийому на навчання за ОП оприлюднено на офіційному веб-сайті ХДУ, де подано документ з усіма структурними компонентами (Загальні положення та ін.), а також десять додатків до нього, які характеризуються чіткою і зрозумілою структурою, є доступними для тих осіб, які мають бажання навчатися за цією ОП. Проте варто відзначити, що неформальна / інформальна освіта як один із принципових складників додаткової альтернативи до формальної освіти будь-якої ОП потребує чіткого розуміння і, ймовірно, удосконалення менеджменту якості неформальної освіти усією академічною спільнотою та здобувачами вищої освіти для забезпечення освітніх послуг цієї ОП. Зазначені недоліки є несуттєвими та можуть бути усуненими у найближчий час.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

У Положенні про організацію освітнього процесу в ХДУ, наказ ХДУ від 01.11.2019 № 881-Д (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DAcademicServ.aspx?lang=uk>) представлено такі форми навчання і викладання: навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи. Застосування дистанційної форми як окремої форми навчання (за умови ліцензування цієї форми) також є можливим для цієї ОП, про що засвідчила сьогоднішня ситуація, пов'язана з Covid-19. У звіті про СО написано, що в процесі навчання, як правило, застосовуються 1) методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (пояснення, розповідь, бесіда тощо); 2) методи стимулювання навчальної діяльності (навчальна дискусія, вікторини, створення комунікативних ситуацій тощо); 3) методи контролю та самоконтролю (усний, письмовий, тестовий тощо), для реалізації яких застосовуються сучасні інформаційні технології - мультимедійні презентації. Варто зазначити, що у Положенні про організацію освітнього процесу в ХДУ не подано окремою рубрикою інформація з приводу методів навчання і викладання. Гарант, викладачі та ін. представники освітнього процесу неодноразово згадували про те, що освітній процес відповідає вимогам студентоцентрованого підходу, тобто спрямовано на дотримання принципу антропоцентризму – у центрі будь-якого освітнього процесу знаходиться студент: враховується його думка, позиція і т. ін. Так, наприклад, за словами завідувачки кафедри, викладачі намагаються все зробити для того, щоб задовольнити будь-які потреби здобувачів вищої освіти: допомогти при вирішенні надскладних ситуацій, турбуються про стан здоров'я, якщо здобувач не прийшов до університету і т. ін. Що стосується принципів академічної свободи, експерти не отримали відповіді, а викладачі розуміють його дуже вузько, на рівні вибіркового дисциплін. Задекларовані в цій ОП проблемно орієнтовані, проєктні і комп'ютерні технології навчання не було згадано учасниками освітнього процесу. Під час зустрічі зі студентами було з'ясовано, що студентоцентрований підхід виявився у виборі граматики іспанської мови усією групою, за словами Ольги Ларіної. Під час карантину розклад занять не змінювався, змінилися форми і методи: освітній процес здійснювався на платформі Moodle, Skype, Telegram, Viber, Zoom, e-mail. У роботі зі здобувачами, які проживають у сільській місцевості та мають проблеми з доступом до Інтернет, викладачі використовували Telegram, Viber, e-mail.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Усі учасники освітнього процесу є загалом обізнаними з цілями, змістом та програмними результатами навчання, порядком та критеріями оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (дисциплін і т. ін.). Здобувачі вищої освіти різних курсів (I – IV) підтвердили те, що викладачі інформують, як правило, на першому, а також на подальших заняттях щодо форм і принципів роботи (обсяг аудиторної і самостійної роботи), у тому числі й форми контролю під час навчання. Гарант цієї ОП повідомила, що здобувачі вищої освіти обізнаними щодо оцінювання

окремих дисциплін, курсових проєктів і т. ін. Критерії оцінювання представлено у “Положенні про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-трансферній системі організації освітнього процесу в ХДУ” (<http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/.doc?id=cobafadd-d390-4c9b-9709-60beca7063d2>), а також оприлюднено на офіційному веб-сайті кафедри у робочих програмах (<http://www.kspu.edu/About/Faculty/IForeignPhilology/ChairGermRomLan/Workprograms.aspx>). За словами керівниці навчально-методичного відділу Г. М. Полякової, з вересня 2020 р. для всіх освітніх компонентів буде складено силабуси, у тому числі й за цією ОП. На офіційному веб-сайті ХДУ представлено Положення про силабус навчальної дисципліни / освітнього компонента (<http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/Положення%20про%20Силабус.pdf?id=7b3e2338-4974-4b80-a58d-bffe80a4fe1e>). Здобувачі вищої освіти зазначили, що основну інформацію дізнаються з офіційного-веб-сайту ХДУ. У деяких випадках куратори академічних груп повідомляють їм про важливі заходи, події, тощо за допомогою Telegram, Viber, e-mail.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП відбувається за рахунок проведення конференцій, круглих столів, літніх шкіл, семінарів, виконання курсових робіт і кваліфікаційних проєктів. Здобувачам вищої освіти надається можливість обрання тем досліджень відповідно до їх наукових інтересів. Викладач Т. Суворова повідомила, що з метою поєднання навчання і досліджень минулого року було проведено літню школу “Linguistic Studio”, до роботи якої було залучено викладачів з Шотландії та Польщі, а також Школа лідера, де застосовувалась робота в командах, виховувалося лідерство, організовувалося неформальне спілкування. Гарант повідомила, що здобувачам за участь у роботі літньої школи додаються бали до загального рейтингу. За словами завідувача кафедри, до Університету запрошуються провідні фахівці України, у спілкуванні з якими здобувачі вищої освіти мають змогу отримати науковий досвід. 15-16 листопада 2018 р. випусковою кафедрою було проведено всеукраїнську науково-практичну конференцію, до участі в якій було залучено студентів. Іспаномовними представниками були дон Маріо, письменник Ігнасіо Гомес, з якими здобувачі мали змогу поспілкуватись іспанською мовою. На кафедрі функціонують дві проблемні групи з романськими, у тому числі з іспанською мовою: 1) “Функціонально-семантичний, когнітивний, комунікативно-прагматичний та соціокультурний аспекти дослідження романських мов у синхронії та діахронії” (керівник - к. ф. н., ст. викл. Єрмоленко І. І.); 2) “Методичні аспекти навчання іноземних мов (іспанської) на базі закладів середньої освіти” (керівник - доц. Гончаренко О. М.), до роботи яких активно залучаються здобувачі вищої освіти. Починаючи з молодших курсів здобувачі вищої освіти залучаються до науково-дослідницької роботи, що полягає в участі у наукових проєктах, дослідження, конкурсах та грантах. Отримані результати наукового пошуку знаходять відображення у доповідях на конференціях, тезах й студентських наукових статтях. Наукові статті здобувачів вищої освіти друкуються у студентському науковому виданні ХДУ “Студентські наукові студії” (<http://www.kspu.edu/About/NewScienceActivity/studentsscificstudios.aspx>), про що було зазначено на зустрічі з гарантом. В університеті є Відділ по роботі з обдарованою молоддю, що сприяє створенню відповідних умов для результативної науково-дослідної діяльності науково-педагогічних працівників та обдарованої студентської молоді університету (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DepartmentTalentedPeople.aspx>), де представлено основні положення, спрямовані на забезпечення наукової складової: 1) Положення про наукові об’єднання студентів ХДУ (не затверджене); 2) Положення про наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів та молодих учених ХДУ, затверджене 13 вересня 2017 р.; 3) Положення про проведення Всеукраїнської студентської олімпіади ХДУ, затверджене 05 грудня 2018 р.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Під час зустрічі з науково-педагогічними працівниками експертів запевнили у тому, що цю ОП було оновлено у 2018 р. і у 2020 р. ОП оновлюється кожні 2 роки. На офіційному-веб-сайті оприлюднено ОП 2018 р. і проєкт ОП 2020 р. Усі пропозиції щодо оновлення, як правило, обговорюються під час засідань кафедр, розглядаються в навчально-методичному відділі, проходять громадське обговорення, виносяться на Вчену раду Університету. На запитання експерта щодо наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі з метою оновлення цієї ОП, гарант повідомила лише про те, що викладачі регулярно проходять стажування, серед яких зазначено переважно інші заклади вищої освіти м. Херсон та ін.: наприклад, доц. Ткаченко Л. Л. пройшла стажування на кафедрі теорії та практики галузевого перекладу ХНТУ (Херсон, 2018 р.); доц. Гончаренко О. М. і ст. викл. Федоров О. В. пройшли стажування при ХДАУ (Херсон, 2014, 2017, 2019 р.). Гарант ОП Ткаченко Л. Л. постійно бере участь у роботі Конгресу іспанців України. У довідці про СО було зазначено, що після стажування у Саламанці (Іспанія) Глушук-Олеся Г. І. вдалося впровадити нові підходи у викладанні та залучено новітні матеріали (ОК 15; ВК 11; ВК 12), про що не було отримано підтвердження, адже вона звільнилася на момент проведення акредитації. На запитання експерта щодо запозичення досвіду вітчизняних або іноземних колег, гарант повідомила, що при формуванні й оновленні цієї ОП усі учасники освітнього процесу користувалися робочими програмами з різних університетів (наприклад, Київський національний лінгвістичний університет, Київський державний університет імені Бориса Грінченка, Харківський Каразіна).

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Інформація, пов'язана з інтернаціоналізацією діяльності Інституту, подана в стратегічному плані розвитку ХДУ на 2018–2023 рр. (<http://www.kspu.edu/Information/strategy.aspx>). Інтернаціоналізацію, відповідно до звіту про СО, усі учасники цієї ОП вбачають в академічній мобільності як викладачів, так і здобувачів вищої освіти. На зустрічі з допоміжним персоналом, представник відділу міжнародних зв'язків (<http://www.kspu.edu/InternationalActivities/DInternatRelations.aspx>) повідомила про те, що відділ сприяє цій діяльності, хоча не зрозуміло чому жоден з учасників цієї ОП не був залучений до академічної мобільності. При цьому гарант, здобувачі вищої освіти, а також випускники зазначили, що відділ не залучав студентів до академічної мобільності, адже в університеті підписано договори з університетами ЄС щодо академічної мобільності, але бракує договорів з закладами вищої освіти іспаномовних країн і власне Іспанії. Експертам не надали інформації щодо такої співпраці учасників освітнього процесу за цією ОП. Інтернаціоналізація наукової діяльності викладачів також, на їх думку, представлена доступом до репозитарію ХДУ, інформаційних ресурсів та наукометричних баз даних (Scopus, Web of Science) (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library.aspx>). На зустрічі зі здобувачами вищої освіти, а також з випускниками експерти дізналися, що їм бракує / бракувало практики з іспанської мови.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Сильною стороною є наявність елементів студентоцентрованого підходу, оскільки нормативно-правовою базою передбачено врахування потреб здобувачів вищої освіти: можливість здобувачів створювати індивідуальну освітню траєкторію, обирати теми курсових і дипломних робіт. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів. Проводяться засідання кафедри, на яких обговорюються питання щодо оновлення програм із залученням стейкхолдерів, роботодавців. Враховується переважно вітчизняний досвід, а європейський досвід забезпечувався за рахунок Глушук-Олеї Г. І., яка на момент акредитації звільнилася з Університету.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Потребує удосконалення Положення про організацію освітнього процесу в ХДУ, наказ ХДУ від 01.11.2019 № 881-Д щодо розмежування форм і методів навчання і викладання за цією ОП: у Положенні подано інформацію про форми навчання, але відсутня інформація про методи навчання і викладання. Основним недоліком цього Критерію залишаються розуміння і дотримання принципів академічної свободи усіма учасниками освітнього процесу за цією ОП. Рекомендуємо викладачам реалізовувати наукові досягнення і сучасні практики у відповідній галузі для оновлення змісту ОП, які полягають не лише у підвищенні кваліфікації і стажуванні викладачів, які вони здійснювали і / або здійснюють на базі різних закладів вищої освіти м. Херсона. Досвід, отриманий під час різних стажувань, підвищень кваліфікації та ін. сприятиме оновленню цієї ОП, утім варто звертати увагу на застосування інноваційних практик, отриманих під час цих стажувань, які допомогли би покращити або переосмислити основні позиції у змісті ОП. Важливою складовою є науково-дослідна та публікаційна активність викладачів, які здійснюють освітній процес за ОП, а також здобувачів вищої освіти, які мають бути більш залученими до наукової діяльності у контексті освітньої складової. Рекомендуємо гаранту ОП інтенсивніше співпрацювати з відділом міжнародної діяльності у плані залучення як здобувачів вищої освіти, так і викладачів до участі в академічній мобільності за різними програмами (наприклад, Erasmus + та ін.), а представникам відділу міжнародної діяльності здійснювати постійне інформування усіх учасників ОП з приводу нових програм і т. ін. Рекомендуємо узгодити нормативно-правову базу, представлену на офіційному веб-сайті Університеті, щоб не було тотожних документів, одночасно чинних і застарілих. Рекомендуємо залучати носіїв мови, представників академічної спільноти з ЗВО іспаномовних країн для створення іншомовного середовища та забезпечення високого рівня навчання та викладання в аудиторній та позааудиторній роботі.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Представлені факти засвідчили, що академічна спільнота цієї ОП загалом дотримується студентоцентрованого підходу, що було підтверджено під час зустрічей з гарантом, завідувачкою кафедри, адміністрацією, представниками студентського самоврядування у плані допомоги будь-якому здобувачу вищої освіти при виникненні як конфліктних, так і інших, пов'язаних з навчальною, науковою і т. ін. діяльністю. Більш чіткого розуміння потребує

переосмислення поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми, яке вбачаємо у залученні провідних фахівців до реалізації ОП з країн ЄС як для здобувачів вищої освіти, так і викладачів з метою розуміння сутності поєднання навчання і досліджень. Проте окремі підкритерії потребують серйозного доопрацювання, а також і удосконалення. Викладачам рекомендується спрямовувати свою наукову діяльність на оновлення змісту ОП, удосконалення форм і методів навчання і викладання, а також інтернаціоналізацію діяльності закладу вищої освіти шляхом залучення провідних фахівців не лише з України, але й з країн ЄС за допомогою представників відділу міжнародної діяльності: запровадження досвіду іноземних колег, комунікація зі здобувачами як в аудиторний, так і позааудиторний час, надання можливості здобувачам вищої освіти практики комунікації іноземною мовою. Важливою складовою є науково-дослідна та публікаційна активність викладачів, які здійснюють освітній процес за ОП, а також здобувачів вищої освіти, які мають бути більш залученими до наукової діяльності у контексті освітньої складової. Необхідним є постійний моніторинг щодо чинних і застарілих документів нормативно-правової бази, представленої на офіційному веб-сайті Університету.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Експертна група ознайомилась із «Положенням про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-трансферній системі організації освітнього процесу в Херсонському державному університеті» №218-Д від 29.03.2016 р., що розміщене у вільному доступі на сайті закладу вищої освіти (<http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/.doc?id=cobafadd-d390-4c9b-9709-60bca7063d2>), в якому чітко й зрозуміло визначено контрольні заходи та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти. Щоправда, між змістом цього Положення та заявленими формами контролю в СО, трапляються окремі розбіжності. Так, у Положенні зазначається про «міжсесійний (поточний та атестаційний) та семестровий контроль знань студентів», а в довідці про самооцінювання йдеться про «вхідний контроль, поточний контроль, підсумковий контроль (залік або екзамен)». Форма вхідного контролю, відповідно до СО, «застосовується як передумова успішної організації вивчення ОК15; ВК 7», тобто освітніх компонентів, пов'язаних із практикою усного та писемного мовлення та іспаномовною комунікацією (діловою) тощо. У ОП форма вхідного контролю не згадується. Керівниця навчально-методичного відділу Г.М. Полякова, керівник відділу забезпечення якості освіти В.М. Кобець, представники науково-педагогічного персоналу, що забезпечує освітню програму, також повідомили, що інформація про форми контрольних заходів і критерії оцінювання є у вільному доступі на офіційному сайті ХДУ в тексті відповідного Положення, а також на сторінках окремих структурних підрозділів університету - факультетів, кафедр, де розміщено робочі програми навчальних дисциплін (обов'язкових і вибіркових освітніх компонентів, дисциплін вільного вибору студента), в яких зазначається про форму контролю та критерії оцінювання стосовно конкретного освітнього компонента. Викладачі також зауважили, що повідомляють студентам на першому занятті та протягом усього навчального періоду за певною дисципліною про чіткі критерії оцінювання та види контролю – поточний, проміжний та семестровий контроль. Під час зустрічі зі студентами експертам вдалось пересвідчитись у тому, що здобувачі орієнтуються у формах і критеріях оцінювання академічних досягнень. На офіційному сайті ХДУ, зокрема в сторінках випускової кафедри німецької та романської філології та інших кафедр факультету іноземної філології та загальноуніверситетських кафедр наявні робочі програми як обов'язкових, так і вибіркових освітніх компонентів ОП «Середня освіта (мова і література – іспанська), а також на порталі KSUonline розміщено завдання для самостійної роботи і дистанційного навчання студентів, презентації дисциплін, які пропонуються здобувачам для вибору.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Форми атестації здобувачів вищої освіти в ХДУ регламентовано «Положенням про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-трансферній системі організації освітнього процесу в Херсонському державному університеті» (<http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/.doc?id=cobafadd-d390-4c9b-9709-60bca7063d2>) №218-Д від 29.03.2016 р.) та «Положенням про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті» №878-Д від 01.11.2019 р. (зі змінами №1143-Д від 28.12.2019 р.) <http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>. Встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам Національної рамки кваліфікацій (за відсутності Стандарту вищої освіти за спеціальністю 014 «Середня освіта») «випускників освітньо-професійної програми «Середня освіта (Мова і література іспанська)» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти проводиться у формі комплексного іспиту (письмово) та захисту кваліфікаційної роботи («Положення про кваліфікаційну роботу у ХДУ (проект)», затвердженого наказом ХДУ №88 –Д від 01.11.2019 р. зі змінами (Наказ №1144-Д від 28.12.2019 р.) http://www.kspu.edu/About/Faculty/Faculty_of_Law/ChairBranchLaw/qualificationworks.aspx) та завершується видачею документу встановленого зразка про присудження випускнику ступеня бакалавра із присвоєнням кваліфікації: учитель іспанської мови і світової літератури та другої іноземної мови». Комплексний іспит за фахом, згідно з навчальним планом, складається з трьох модулів: перший – іспанська мова та методика її викладання;

другий – світова література та методика її викладання; третій – практичні аспекти другої іноземної мови. Розклад контрольних заходів оприлюднюється на дошці оголошень відповідно до вимог Плану – регламенту (<http://www.kspu.edu/Legislation/Plan.aspx>). Атестація здобувачів за ОП (ОК 23) включає ДЕК (ОК 7, ОК 8, ОК 15, ОК18, ОК 19, ВК 6, ВК 7, ВК 9, ВК 10, ВК 12, ВК 13). Необхідно зауважити, що в СО чомусь спираються не на «Положення про кваліфікаційну роботу у ХДУ (проєкт)», затверджене наказом ХДУ №88—Д від 01.11.2019 р. зі змінами (Наказ №1144-Д від 28.12.2019 р.), а на застаріле Положення про кваліфікаційну роботу у ХДУ, затверджене вченою радою ХДУ 30.03.2010 р. з невірним покликанням на сайті Університету.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила проведення контрольних заходів, порядок оскарження їхніх результатів і їх повторного проходження за ОП «Середня освіта (мова і література іспанська)» є чіткими і зрозумілими для всіх учасників освітнього процесу, а також доступними для ознайомлення, оскільки регламентовані відповідними Положеннями, які розміщені на сайті ХДУ, зокрема: «Положення про організацію освітнього процесу у ХДУ» № 881-Д від 01.11.2019 р. (зі змінами наказ №1139-Д від 28.12.2019 р.) (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>); «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-трансферній системі організації освітнього процесу в ХДУ», №218-Д від 29.03.2016 р. (<http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/.doc?id=cobafadd-d390-4c9b-9709-60bca7063d2>); «Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті» №878-Д від 01.11.2019 р. (зі змінами №1143-Д від 28.12.2019 р.) (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>); «Положення про кваліфікаційну роботу у ХДУ (проєкт)», затвердженого наказом ХДУ №88-Д від 01.11.2019 р. зі змінами (Наказ №1144-Д від 28.12.2019 р.) <http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx> Об'єктивність оцінювання на контрольних заходах забезпечується « шляхом моніторингу якості освітнього процесу і внесення необхідних змін щодо підвищення його ефективності протягом поточного і семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти. Об'єктивність забезпечується створенням комісії із захисту курсових робіт, заліку з практики, ліквідації академічної заборгованості, а також у збільшенні письмових (тестових) форм контролю за необхідністю, залучення завідувача кафедри у іспитах, які приймає молодий викладач. Чіткість і критерії оцінювання освітніх компонентів за ОП наведено у робочих програмах на сайті кафедри [...] Об'єктивність екзаменаторів забезпечується через чітке дотримання науково-педагогічними працівниками тактовної політики». Прикладів застосування процедур запобігання та врегулювання конфлікту інтересів на ОП «Середня освіта (мова і література іспанська)» не наведено в СО, оскільки «на ОП випадків конфлікту інтересів не було». Під час зустрічей експертів з усіма учасниками освітнього процесу цю інформацію було підтверджено. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів учасників освітнього процесу регулюється «Положенням про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ХДУ» (Наказ № 76-Д від 02.02.2018 р.) <http://www.kspu.edu/Information/Academicintegrity.aspx>, яке містить порядок подання і розгляду апеляції результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти ХДУ.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

У ХДУ діють «Положення про комісію з питань академічної доброчесності ХДУ», «Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ХДУ» (Наказ № 76-Д від 02.02.2018 р.). В ХДУ встановлюються правила академічної доброчесності щодо педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників і здобувачів вищої освіти, а також заходи дисциплінарної відповідальності. На офіційному веб-сайті Університету розміщено форми Кодексів академічної доброчесності здобувача вищої освіти / науково-педагогічного працівника ХДУ. На сторінці офіційного веб-сайту ХДУ розміщено протоколи засідань комісії з питань академічної доброчесності, в яких йдеться про факти розгляду відповідних питань <http://www.kspu.edu/Information/Academicintegrity.aspx> Про роботу комісії, технічні засоби, відповідне програмне забезпечення щодо виявлення академічного плагіату та поінформованість академічної і студентської спільноти щодо академічної доброчесності доповіли під час зустрічей директорка Наукової бібліотеки Н. А. Арустамова та керівник відділу забезпечення якості освіти В. М. Кобець. Експертній групі було надано документи про перевірку на плагіат кваліфікаційних робіт системою Unicheck. На основі Договору між ХДУ і компанією Unicheck на базі Наукової бібліотеки використовується програмне забезпечення для перевірки на академічний плагіат усієї наукової і навчально-методичної продукції Університету. Перевірка робіт відбувається згідно з «Положенням про кваліфікаційну роботу у ХДУ» <http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>. Незважаючи на це експертна комісія звернула увагу на можливий факт порушення академічної доброчесності з боку завідувачки кафедри слов'янської філології, доц., канд. філол. наук Р. Я. Гладкової, яка забезпечує обов'язковий освітній компонент ОП «Вступ до мовознавства». Так, майже повністю тотожними є публікації Гладкової Р. Я. у співавторстві з Савченко О.Ю. (Гладкова Р. Я., Савченко О. Ю. «Языковая картина мира как способ концептуализации действительности» <http://ekhsuir.kspu.edu/xmlui/bitstream/handle/123456789/8902/Матеріали%20семінару%2015.05.2019.pdf>)

sequence=1&isAllowed=y#page=18) та російської дослідниці Берднікової Д. В. «Языковая картина мира как часть концептуальной картины мира» <https://management.hse.ru/data/2012/09/14/1242122659/Языковая%20картина%20мира%20как%20часть%20концептуальной%20картины%20мира.pdf>). На резервній зустрічі Р. Я. Гладкова визнала факт наявності в своєму доробку цієї публікації та надала пояснення, що вона помилково надіслала до редакції чорновий варіант своєї роботи, який і був опублікований. Вона запевнила у неможливості подальшого повторення такої ситуації. Під час фінальної зустрічі ректор ХДУ, професор О. В. Співаковський запевнив в обов'язковому розгляді цього питання комісією з питань академічної доброчесності ХДУ та оприлюдненні на офіційному сайті Університету в розділі «Академічна доброчесність» найближчим часом.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Наявність доступної, прозорої та чіткої для всіх учасників освітнього процесу нормативної бази, що регламентує форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти, форми атестації здобувачів вищої освіти, правила проведення контрольних заходів, процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження тощо. Розроблена нормативна база щодо дотримання академічної доброчесності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Невідповідність наведених форм контрольних заходів здобувачів вищої освіти в «Положенні про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-трансферній системі організації освітнього процесу в Херсонському державному університеті» №218-Д від 29.03.2016 р., в довідці про самооцінювання та в освітній програмі (про форму вхідного контролю згадано лише в СО). Виявлений можливий факт недотримання академічної доброчесності серед науково-педагогічних працівників, які забезпечують викладання обов'язкових освітніх компонентів ОП «Середня освіта (мова і література іспанська)».

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень Е

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Експертна комісія засвідчує часткову невідповідність цього критерію базовим принципам культури якості вищої освіти, пов'язаним із прозорістю, чіткістю та уніфікованістю форм контрольних заходів здобувачів вищої освіти у нормативній базі і документації ОП. Можливий факт недотримання академічної доброчесності серед науково-педагогічних працівників, які забезпечують викладання обов'язкових освітніх компонентів ОП «Середня освіта (мова і література іспанська)». Виявлені недоліки можуть бути усунені впродовж одного року.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Члени експертної групи ознайомились із зведеною інформацією про викладачів у Таблиці 2, які забезпечують ОП. Не всі відомості в таблиці подано коректно, що змусило вивчати інформацію про науково-педагогічних працівників на офіційному веб-сайті ХДУ. Експерти в першу чергу звернули увагу на академічну та професійну кваліфікацію викладачів, які забезпечують ОК ОП. На момент складання відомостей про СО штатним працівником на кафедрі німецької та романської філології була кандидат філологічних наук зі спеціальності 10.02.05 – романські мови (іспанська), доцент Г. І. Глушук-Олея, яка незадовго до акредитаційної експертизи звільнилась із ХДУ. Обов'язкові ОК ОП, пов'язані теоретичними і практичними аспектами вивчення іспанської мови, забезпечуються двома викладачами без наукового ступеня і вченого звання – доц. (за посадою) О. М. Гончаренко та ст. викл. О. В. Федоровим. Академічну та професійну кваліфікацію О. М. Гончаренко підтверджують публікації за останні 5 років – 2 статті з проблематики іспанської мови у фаховому виданні України, 1 тези матеріалів конференції та 1 навчальний посібник «Історія іспанської мови» (2015 р.). Про науковий і навчально-методичний доробок О. В. Федорова інформацію на офіційному веб-сайті кафедри німецької та романської філології не представлено, окрім тієї, що з

1999 по 2004 він навчався в ХДПУ за спеціальністю: мова та література (англійська, іспанська), а в 2013 р. вступив до аспірантури за спеціальністю 10.02.16 – перекладознавство. Гарант ОП, доцент Л. Л. Ткаченко є членом проєктної групи та одним із розробників ОП, але не задіяна в забезпеченні її освітніх компонентів, а також є штатним працівником іншої кафедри – практики іноземних мов. Л. Л. Ткаченко є канд. філол. н. зі спеціальності 10.02.04 – германські мови, але певний час окремі її публікації (статті та навчальні були дотичними до романістики, зокрема до іспанської мови. За останні п'ять років її науковий доробок присвячений сучасній англійській мові, наявна лише одна стаття 2017 р. про спангліш як мовне явище коду. Викладачі, що забезпечують цикл освітніх компонентів із літературознавства та історії світової літератури (доц. О. В. Клімчук, А. А. Висоцький, А. М. Самарін), загалом мають відповідну академічну кваліфікацію, але їхні професійні наукові інтереси не охоплюють проблематику літератури іспаномовних країн. Експертам також не вдалося знайти в науковому та навчально-методичному доробку завідувача кафедри слов'янської філології, доцента Р. Я. Гладкової підтвердження його відповідності загальнонавчальній проблематиці, адже вона забезпечує обов'язковий ОК ОП «Вступ до мовознавства». Інші науково-педагогічні працівники, що забезпечують обов'язкові компоненти ОП, загалом мають відповідну академічну та/або професійну кваліфікацію. Експертна комісія дійшла висновку, що людські ресурси, наявні для забезпечення ОП, в такому складі та співвідношенні не можуть гарантувати досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Експертна комісія з'ясувала, що процедури конкурсного добору викладачів в ХДУ є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації ОП «Середня освіта (мова і література іспанська)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти регулюються законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», наказі МОН України від 05.10.2015 № 1005 «Про затвердження Рекомендації щодо проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів)» та регламентовані внутрішнім університетським «Положенням про проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів) у ХДУ», Наказ Ректора №1142-Д, від 28.12.2019 р. Документ є в загальному доступі на офіційному сайті Університету http://www.kspu.edu/About/AcademicCouncil/Polojenie_pro_konkurs.aspx, де чітко і прозоро викладено загальні положення, алгоритм обрання завідувача кафедри, професора, доцента, старшого викладача, асистента кафедри, завідувача аспірантури та докторантури, директора бібліотеки, механізм укладання трудового договору (контракту) та особливі випадки. Натомість у відомостях про СО чомусь наведено вихідні дані ймовірно попередньої редакції цього Положення, адже його номер та дата затвердження (№773-Д, від 03.10.2019 р.) не збігаються з чинним. Під час зустрічей з науково-педагогічним персоналом, що забезпечує ОП «Середня освіта (мова і література іспанська)» в ХДУ, експертам вдалося одержати підтвердження, що викладачі знайомі зі змістом «Положення про проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів) у ХДУ» та процедурою укладання трудових договорів (контрактів) і дотримуються викладених у документі вимог при проходженні за конкурсом на відповідні посади, зокрема в частині проведення відкритої лекції або практичного заняття з обговоренням його форми та змісту на засіданні кафедри, звіту про наукову та навчально-методичну, організаційну та виховну роботу, підвищення кваліфікації тощо.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Під час зустрічі з роботодавцями, які представляли державний і приватний сектори, експертна комісія мала можливість пересвідчитись у тісній взаємодії та співпраці випускової кафедри німецької та романської філології факультету іноземної філології ХДУ в реалізації освітнього процесу за ОП «Середня освіта (мова і література іспанська)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Так, основними роботодавцями випусників цієї ОП на регіональному рівні є Херсонський академічний лицей імені О. В. Мішукова та Херсонська спеціалізована школа I-III ступенів №54 з поглибленим вивченням іспанської та інших іноземних мов. Присутня на зустрічі вчитель іспанської мови Херсонського академічного лицю імені О. В. Мішукова пані Світлана Петренко підтвердила процес постійної співпраці з випусковою кафедрою німецької та романської філології ХДУ як у форматі організації та проведення спільних освітніх і виховних заходів, так і в реалізації освітнього процесу за ОП «Середня освіта (мова і література іспанська)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. С. Петренко систематично проводить зустрічі-бесіди зі студентами цієї ОП, запрошує їх до лицю на відкриті уроки та майстер-класи вчителів іспанської, французької і англійської мов, бере участь у засіданнях кафедри німецької та романської філології, де висловлює побажання та рекомендації до перегляду змісту ОП з метою її вдосконалення. Так, зокрема, було враховано її думку про збільшення годин з «Методики викладання іноземної мови» на 15-20%. Гарант ОП на прохання експертів надала для підтвердження протоколи засідань кафедри, в яких брали участь представники роботодавців зі згаданих вище шкіл і лицю. Здобувачі вищої освіти за ОП «Середня освіта (мова і література іспанська)» (Ларіна О. та ін.) під час зустрічі підтвердили тісну взаємодію під час навчального процесу з Херсонським академічним лицем імені О. В. Мішукова та Херсонською спеціалізованою школою I-III ступенів №54 з поглибленим вивченням іспанської та інших іноземних мов. Окремі студенти цієї ОП є випускниками цих закладів середньої освіти м. Херсон, а під час навчання в ХДУ вони проходять на їхній базі навчальну та виробничу практики. Приватний сектор на зустрічі з роботодавцями представив пан Кирило Герасименко, який працює у сфері морських перевезень і залучає випусників ОП «Середня освіта (мова і література іспанська)» (Цокорєва Володимира, Арзуманову Владу, Добіну Олену) до виконання здебільшого перекладацької роботи.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Членам експертної групи під час зустрічей із науково-педагогічним персоналом, роботодавцями та здобувачами вищої освіти вдалось одержати підтвердження інформації про залучення до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців, волонтерів і носіїв іспанської мови. Так, 11 грудня 2019 р. зі студентами 481 групи тему організації самостійної роботи учнів 10-11 класів розглядала вчитель іспанської мови вищої категорії, зав. кафедри іноземних мов Херсонського академічного ліцею ім. О. В. Мішукова С.А. Петренко. 12 лютого 2020 року проблему організації позакласних заходів у лінгвокультурологічному руслі в середній школі було запропоновано для студентів-іспанців вчителем іспанської мови Херсонської спеціалізованої школи I-III ступенів №54 з поглибленим вивченням іспанської та інших іноземних мов О. О. Гром. Залучення фахівців у галузі із інших ЗВО відбувається, як правило, під час проведення на базі ХДУ науково-практичних конференцій та інших освітньо-організаційних заходів. Так, під час роботи Всеукраїнської науково-практичної конференції 15-16 листопада 2018 р., організованої кафедрою німецької та романської філології, лекцію на тему «Лексичні особливості іспанської мови кастильського періоду» провела студентам доктор філологічних наук зі спеціальності 10.02.05 – романські мови (іспанська), професор Київського національного лінгвістичного університету В. С. Данилич; лекцію на тему «Концепція державної мовної політики в Україні в рамках євроінтеграції» доктор педагогічних наук, професор кафедри англійської мови Київського державного університету ім. Бориса Грінченка Л. В. Кнодель; 21.03.2019 р. відбулась лекція на тему «Методи організації самостійної роботи студентів: вітчизняний та зарубіжний досвід» гостьового лектора, доктора педагогічних наук, професора кафедри французької філології Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова М. О. Князян. Викладачі і студенти також згадали і цікаві лекції з актуальних проблем лінгвістики професора Ноттінгемського університету (Велика Британія) Пітера Стоквелла, прочитані англійською мовою в травні 2019 р. До позааудиторної та частково аудиторної роботи у форматі зустрічей і диспутів залучаються й носії іспанської мови, які постійно чи тимчасово проживають у м. Херсон. Так, усі учасники освітнього процесу за ОП «Середня освіта (мова і література іспанська)» неодноразово говорили про волонтера з Іспанії дона Ігнасіо Гомеза та американця Джозефа, які підтримують активний зв'язок із факультетом іноземної філології, зокрема з кафедрою німецької та романської філології, та залучаються до навчального процесу з метою збільшення практики спілкування студентів із носіями іспанської та англійської мов. Студенти з курсу також повідомили про практику з іспанської мови з волонтером із Іспанії Маріо влітку під час роботи мовної школи на базі «Буревісник», де, зокрема, вони дивляться фільми іспанською мовою, а також представляють театральні вистави англійською мовою.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Професійний розвиток науково-педагогічного персоналу ХДУ регулюється регулюються законами України, нормативно-правовими документами «Положенням про підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників ХДУ та про приймання на підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників з інших закладів», «Положенням про академічну мобільність науково-педагогічних працівників та адміністративного персоналу ХДУ» та «Положенням про академічну мобільність студентів ХДУ». У відомостях про СО вказується вочевидь попередня редакція відповідного Положення ХДУ №986 від 18.11.2013 р. з помилковим покликанням на веб-сторінку офіційного сайту Університету. Під час зустрічі з викладачами, які забезпечують ОП, було підтверджено наведені у довідці про СО відомості про їхнє підвищення кваліфікації за останні п'ять років (копії сертифікатів і довідок про успішність підвищення кваліфікації були надані гарантом ОП на запит експертів). Так, вдалось засвідчити стажування доцента Глушук-Олея Г. І., яка на момент акредитаційної експертизи звільнилась із ХДУ, при університеті Сарагаси (м. Хака, Іспанія 2014 р.) та в Коледжі Іспанія (м. Саламанка, Іспанія, 2019 р.). Відповідні стажування свідчать про академічну свободу науково-педагогічних працівників ХДУ, адже в Університеті наразі немає жодної угоди про співробітництво з ЗВО Іспанії або іспаномовних країн. Під час зустрічі керівник міжнародного відділу повідомила про практику проведення семінарів на базі Наукової бібліотеки, які розраховані для всієї університетської спільноти з метою інформування та популяризації серед учасників освітнього процесу різних форм академічної мобільності. Проте ознак академічної мобільності викладачів кафедри німецької та романської філології та здобувачів вищої освіти за ОП не було виявлено. Хоча на сторінці міжнародного відділу офіційного веб-сайту ХДУ розміщено програми стажувань науково-педагогічних працівників на базі ХДУ та теми вебсемінарів, семінарів-практикумів, тренінгів Університетської школи професійного розвитку, проблематика яких могла б бути цікавою та корисною і для викладачів, які забезпечують ОП «Середня освіта (мова і література іспанська)». Проте, про участь у таких внутрішніх університетських програмах стажування на зустрічі з науково-педагогічним персоналом не згадувалось. Експертам вдалось засвідчити поширену практику з-поміж викладачів, які забезпечують обов'язкові освітні компоненти цієї ОП, проходити підвищення кваліфікації шляхом стажувань у інших ЗВО м. Херсона. Так, за останні п'ять років стажування в Херсонському державному аграрному університеті проходили доцент О. М. Гончаренко (2019 р.) та старший викладач О. В. Федоров (2017 р.). Гарант ОП доцент Л. Л. Ткаченко, яка не забезпечує обов'язкові освітні компоненти, але є членом проєктної групи, проходила стажування в на кафедрі теорії та практики галузевого перекладу Херсонського національного технічного університету в 2018 р.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

У проєкті Колективного договору між ректором та профкомом профспілкової організації співробітників ХДУ на 2016-2020 рр., оприлюдненому на офіційному сайті Університету <http://www.kspu.edu/About/AcademicCouncil/Koldogovor.aspx>, запропоновано систему заходів стимулювання розвитку викладацької майстерності науково-педагогічних працівників ХДУ, що передбачає матеріальні та моральні заохочення і регламентується нормативно-правовою базою у формі «Положення про преміювання працівників ХДУ (Додаток до Колективного договору № 2)». Відповідно до правил внутрішнього розпорядку для осіб, які працюють та навчаються у ХДУ (Додаток до Колективного договору №1), за зразкове виконання трудових обов'язків, перемоги у конкурсах, новаторство у праці, за тривалу і бездоганну роботу та інші досягнення, можуть застосовуватися такі заохочення: а) оголошення подяки; б) преміювання; в) нагородження цінним подарунком; г) нагородження Почесною грамотою; д) нагородження пам'ятною адресою; е) відомчі заохочувальні відзнаки МОН України; ж) нагородження нагрудним знаком Почесний професор; з) почесний знак «Відмінник освіти України». За досягнення високих результатів у роботі, навчанні, вихованні, науковій діяльності науково-педагогічні працівники представляються до нагородження державними нагородами, присвоєння їм почесних звань, відзначення державними преміями, грамотами. Під час зустрічі з науково-педагогічним персоналом експертам вдалось встановити факти про практику преміювання викладачів за захисти дисертацій, за публікації у виданнях, які індексуються в наукометричних базах Scopus і Web of Science тощо.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Наявність доступної, прозорої та чіткої для всіх учасників освітнього процесу нормативно-правової бази, що регулює процедури конкурсного добору науково-педагогічних і педагогічних працівників в ХДУ та алгоритм взаємодії керівництва ЗВО зі співробітниками. Залучення роботодавців до активної співпраці шляхом їхньої участі в позааудиторній та аудиторній формах освітнього процесу та врахування думки щодо динаміки та перегляду ОП «Середня освіта (мова і література іспанська)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Кадровий склад, який забезпечує викладання обов'язкових освітніх компонентів ОП «Середня освіта (мова і література іспанська)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, в частині відповідності академічної та / або професійної кваліфікації викладачів у галузі фахових дисциплін є незадовільним, адже немає жодного штатного співробітника з науковим ступенем зі спеціальності 10.02.05 – романські мови (іспанська), або 13.00.02 – теорія та методика навчання (романські мови) (єдиний кандидат філологічних наук зі спеціальності 10.02.05 – романські мови (іспанська), наведений у відомостях про СО, доцент Г. І. Глушук-Олея звільнилась із ХДУ незадовго до проведення акредитаційної експертизи). Необхідно актуалізувати взаємодію з професіоналами-практиками та експертами галузі, зокрема в частині їхнього залучення до аудиторних занять. Невідповідність наведених редакцій «Положення про підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників ХДУ та про приймання на підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників з інших закладів», в довідці про самооцінювання та в реальній практиці, що свідчить про неналежну орієнтацію в цьому питанні гаранта і проєктної групи ОП. Слабка, майже відсутня взаємодія між міжнародним відділом усіма учасниками освітнього процесу за ОП «Середня освіта (мова і література іспанська)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в частині інформування, організації та підтримки різних форм академічної мобільності.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень Е

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Експертна комісія засвідчує часткову невідповідність цього критерію базовим принципам культури якості вищої освіти, пов'язаним із людськими ресурсами, що забезпечують викладання обов'язкових освітніх компонентів ОП «Середня освіта (мова і література іспанська)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, в частині відповідності академічної та / або професійної кваліфікації викладачів у галузі фахових дисциплін. Незадовільний рівень взаємодії з професіоналами-практиками та експертами галузі, зокрема в частині їхнього залучення до аудиторних занять. Встановлено також часткову невідповідність цього критерію базовим принципам культури якості вищої освіти, пов'язаним із міжнародною діяльністю, зокрема в частині співпраці з можливими партнерськими ЗВО Іспанії або іспаномовних країн (враховуючи майже 20-річний досвід підготовки фахівців із іспанської мови в ХДУ повинна мати місце практика такої взаємодії і співробітництва, що позитивно позначилось би на унікальності ОП як за її формою, так і за змістом). Експертна комісія засвідчує низький рівень академічної мобільності науково-педагогічного персоналу (актуального на сьогодні) і здобувачів вищої освіти цієї ОП. Виявлені недоліки можуть бути усунені впродовж одного року.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Завдяки наданим гарантом ОП відеороликам, було підтверджено спроможність університету забезпечити підготовку здобувачів за цією ОП. Зокрема, наявність мультимедіа, сучасний лінгафонний кабінет (308 ауд.) з програмним забезпеченням Windows 7. Cubase для синхронного та послідовного перекладу. Організовані зони Wi-Fi. В університеті функціонує сучасна бібліотека, наявні спортивні зали та басейн, які є у вільному доступі для студентів. У ній також нещодавно відкрито co-working зал, в якому проводяться заходи різних рівнів. Басейн побудовано за кошти університету, він є єдиним у місті Херсоні. За словами ректора В.О. Співаковського, він відповідає сучасним олімпійським стандартам. Завідувачка випускової кафедри С. Солдатова повідомила, що басейн є доступним для всіх учасників освітнього процесу, а для здобувачів він відкритий щоп'ятниці у другій половині дня. Студенти забезпечені достатньою кількістю навчально-методичної літератури. Також існує відокремлений підрозділ - база відпочинку "Буревісник", на базі якого проводяться школи лідерства та мовна школа. В навчальних корпусах на кожному поверсі є буфети та зони відпочинку. У навчальному корпусі факультету іноземної філології на першому поверсі є читальна зала, де всі охочі можуть працювати. Також на першому поверсі розташовано кафетерій. В університеті є три гуртожитки, в яких мешкають як студенти, так і викладачі.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

В університеті передбачено безоплатний доступ до всієї інфраструктури. У бібліотеці є передплатений університетом доступ до наукометричних баз даних Web of Science, Scopus та видань міжнародної компанії Springer. Всім учасникам освітнього процесу, членам профспілкової організації, надається можливість безкоштовного триденного перебування на базі відпочинку "Буревісник". В усіх корпусах і бібліотеці є безкоштовний доступ до Wi-Fi.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Матеріально-технічна база університету та взаємовідносини учасників освітнього процесу характеризують освітнє середовище як безпечне для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти. Варто зазначити, що на базі університету функціонує медпункт, психологічна служба та юридична клініка, завдяки яким здобувачі цієї ОП мають можливість одержати першу медичну допомогу, безкоштовні психологічну підтримку або юридичні консультації. На зустрічі зі студентським самоврядуванням було підтверджено, що проводяться заходи різних рівнів і різного спрямування з урахуванням інтересів здобувачів, роботодавців та партнерів університету. Для результативної науково-дослідної діяльності науково-педагогічних працівників та обдарованої студентської молоді університету функціонує відділ по роботі з обдарованою молоддю.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

На цій ОП підтримка здобувачів здійснюється на кількох рівнях: освітня підтримка переважно реалізується через спілкування з деканатом (студенти підтвердили можливість як безпосереднього вирішення проблем, так і в телефонному режимі), також відзначено активну підтримку здобувачів викладачами у навчальному процесі, що було підтверджено на зустрічах зі студентами та випускниками; інформаційна підтримка здобувачів здійснюється у форматі спільнот соціальних мереж (Facebook, Instagram, Telegram-канал університету), що є зручним з огляду на потребу швидкої комунікації, це також було підтверджено на зустрічі зі студентами; щодо соціального рівня студенти засвідчили свою можливість скористатися послугами юридичної клініки та психологічної служби. Слід відзначити роботу профкому студентів та студентського парламенту, завдяки яким, зокрема, було відстояно право на надання субсидій студентам, які мешкають у студентському містечку. Також варто наголосити на ініціативі викладачів, які започаткували Школу лідера, у тому числі, для студентів даної ОП, яка проводиться щорічно разом зі студентським самоврядуванням та профкомом.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

За цією ОП здобувачі з особливими освітніми потребами не навчаються. Водночас слід зазначити, що для таких осіб створені достатні умови для навчання, підтвердженням цьому є доступ до приміщень (наявність пандусів, підйомників і ліфту в головному корпусі) та спеціально обладнані туалети. Також на зустрічі з адміністративним персоналом та допоміжними (сервісними) структурними підрозділами було підтверджено, що для таких осіб складається спеціальний розклад та призначаються особи для супроводу під час вступних іспитів та за потребою під час навчання (залучення фахівців з жестової мови). Заняття в інших корпусах для цих здобувачів в індивідуальному порядку проводяться на першому поверсі. Засвідчено тісну співпрацю з Херсонським регіональним центром фізичної культури і спорту інвалідів "Інваспорт".

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

У самоаналізі зазначено про наявність чітких процедур щодо вирішення конфліктів, водночас детальний аналіз нормативної бази, зосередженої на сайті, не виявив документів, що регламентують вирішення конфліктних ситуацій, пов'язаних з сексуальними домаганнями і дискримінацією. Корупція розглядається як прояв академічної недоброчесності, тому конфлікти щодо неї розглядаються комісією з питань академічної доброчесності ХДУ (<http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx?id=d90b9d6e-8fo7-421e-9bc7-c9e9509eff4e>) Представниця студентського профкому зазначила, що на першому поверсі є скринька довіри для звернень студентів щодо конфліктних ситуацій. Проте вона та інші здобувачі вказали, що подібних випадків не траплялось.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Інфраструктура та матеріально-технічне забезпечення університету дозволяють реалізувати кожному здобувачу за цією ОП власні потреби та інтереси. В університеті існує система заходів та обладнання для здобувачів з особливими освітніми потребами. Академічна спільнота застосовує індивідуальний підхід для забезпечення освітніх потреб цих осіб. Наявність юридичної клініки, психологічної служби, медичного пункту та спільнот у соціальних мережах забезпечують потреби усіх учасників освітнього процесу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Рекомендується залучати випускників ОП до постійної комунікації з метою її розвитку шляхом їх приєднання до спільнот у соціальних мережах, а також створенням Асоціації випускників. Рекомендується вдосконалити механізм виявлення і процедури вирішення конфліктних ситуацій.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Наявні у ЗВО та доступні для здобувачів ОП і академічної спільноти фінансові, матеріально-технічні ресурси, навчально-методичне забезпечення загалом відповідають критерію 7. Недоліки наявні, проте вони не є суттєвими.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП регулюються документом "Внутрішня система забезпечення якості освіти (ВСЗЯО) ХДУ" (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>) та Положенням про освітню програму в Херсонському державному університеті (положення не затверджене)

(<http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/?id=df5ab279-c8f6-44ce-bd1a-8a1210db4e9>). В межах моніторингу якості ОП згідно з останнім документом здійснюється: - оцінка рівня задоволеності здобувачів вищої освіти змістом ОП; - оцінка якості ОП за процедурами здійснення зовнішньої та внутрішньої експертизи; - перевірка прозорості та публічності інформації про ОП для стейкхолдерів; - оцінка дотримання принципів академічної доброчесності здобувачами ОП при підготовці кваліфікаційних робіт. У відомостях про самооцінювання зазначено, що перегляд ОП відбувається 1 раз на 2 роки (у грудні) на засіданні кафедри за участю роботодавців, здобувачів вищої освіти та НПП. Проте під час зустрічі експертної групи з адміністративним персоналом та допоміжними (сервісними) структурними підрозділами керівник відділу забезпечення якості освіти В. Кобець повідомив, що ця процедура відбувається впродовж травня-червня (до 19 червня) і затверджується на засіданні Вченої ради 25 червня.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

На сторінці відділу забезпечення якості освіти у наявному аналізі результатів опитування студентів представлено надто узагальнену інформацію (<http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/%D0%A4%D0%86%D0%A4.pdf?id=b44e318d-2d44-4962-9bf7-8bd6ed2f1e6c>), щоб зробити певні висновки стосовно ОП, що акредитується. На сайті ХДУ розміщено Порядок опитування здобувачів щодо якості освіти та освітнього процесу у Херсонському державному університеті (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/QAssurance.aspx>). Опитування проводиться з використанням ресурсу feedback (<http://feedback.ksu.ks.ua>), гугл-форм та інших технічних засобів після завершення вивчення дисципліни. Воно є обов'язковим для всіх здобувачів вищої освіти. На сторінці відділу забезпечення якості освіти також є Розпорядження від 19.05.2020 № 36 "Про опитування студентів денної форми навчання за дисциплінами II семестру 2019-2020 н.р.", яке має відбутись у період з 26.06.2020 р. по 30.06.2020 р. Надані результати опитування містять відгуки студентів про рівень викладання та його оцінку. В опитуванні не представлено думку студентів щодо змісту ОП та її ОК. Під час зустрічей з учасниками освітнього процесу та службами, які беруть участь в його організації, було з'ясовано, що позиція здобувачів береться до уваги під час перегляду ОП. Студентка Я. Усова повідомила, що брала участь в оновленні ОП у складі робочої групи. Заступник старости Д. Репейнік зазначила, що на старостатах, які організовує деканат, щовівторка обговорюються питання стосовно освітнього процесу, у тому числі можливості оновлення ОП (збільшити кількість годин на вивчення іспанської мови, залучити іспаномовного представника до проведення мовної практики). На зустрічі зі студентським самоврядуванням свою участь у забезпеченні якості освіти студенти окреслили участю у засіданнях Вченої ради, на яких висловлюють свою думку щодо необхідності збільшення годин на студентоцентрировані форми роботи, на вивчення англійської мови (оскільки години було скорочено). Також було згадано й участь в опитуваннях, але не було деталізовано.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Роботодавці не є залученими до складу розробників ОП, проте надають рецензії-відгуки на оновлену програму. В ОП 2016 року роботодавці не працювали в складі робочої групи та не надавали рецензій. У Положенні про освітню програму передбачено процедуру здійснення зовнішньої експертизи та залучення до цього процесу роботодавців (на сайті ХДУ розміщено скан-копії рецензій-відгуків). На зустрічі з експертною групою представники роботодавців (вчителі, заступники директорів, завідувач кафедри закладів середньої освіти) підтвердили факт участі в оновленні ОП шляхом її обговорення на засіданнях кафедри (експертам було надано протоколи засідань кафедри німецької та романської філології, на яких розглядалися ці питання). Зокрема С. Божкевич, завуч з іноземних мов, вчитель-методист I категорії Херсонської спеціалізованої школи I-III ступенів № 54 з поглибленим вивченням іспанської та інших іноземних мов, запропонувала додати ОК з пасивної практики під час оновлення ОП. В. Ніконоров, спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист Херсонського обласного ліцею ім. О.В. Мішукова при ХДУ, зазначив, що його пропозиція щодо збільшення кількості годин на вивчення практичних дисциплін була висловлена під час звітної конференції з виробничої практики. Також він зауважив, що рекомендації щодо оновлення ОП з'являються за результатами бесід з випускниками ліцею - теперішніми студентами.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

На зустрічі з випускниками цієї ОП було підтверджено наявність практики збирання інформації про кар'єрний шлях випускників даної ОП, оскільки були присутні особи, які є успішними в різних сферах діяльності, і їх було достатньо для того, щоб відчувати задоволеність даною ОП та навчанням в цьому університеті. Збирання інформації про випускників не є суворо формалізованим на рівні університету, але на випусковій кафедрі інформація про випускників опрацьовується.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Необхідно зазначити, що система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в ОП та / або освітній діяльності з реалізації ОП, хоча, за словами гаранта, таких недоліків, конфліктних ситуацій не простежувалося впродовж реалізації освітнього процесу. Усуненням будь-яких недоліків займається відділ забезпечення якості освіти ХДУ, керівником якого є В. М. Кобець, а також гарант, завідувачі кафедр, викладачі.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Серед зовнішнього забезпечення якості вищої освіти варто назвати пропозиції роботодавців, які беруть участь у засіданнях кафедр, хоча на зустрічі з ними експерти не одержали чіткої відповіді щодо останніх тенденцій, які мають бути висвітлені в ОП. За словами гаранта ОП, було зауваження щодо оновлення спектру тематики наукових досліджень (наприклад, бакалаврських), які було усунуто.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка дійсно сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою, що підтверджується відповідальністю усієї науково-педагогічної спільноти. Під час зустрічі з викладачами стало зрозумілим, що вони розуміють необхідність підтримувати культуру якості як інституційну ціль, а її забезпечення – як спільну відповідальність усієї спільноти.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП ґрунтуються на документально-нормативній базі ХДУ. До оновлення ОП залучаються здобувачі вищої освіти, які працюють у складі робочої групи ОП, та шляхом участі в опитуваннях, на які посилалися під час зустрічей. Опитування проводиться з використанням ресурсу feedback (<http://feedback.ksu.ks.ua>), гугл-форм та інших технічних засобів після завершення вивчення дисципліни. Щовівторка проводяться старостати, на яких обговорюються питання стосовно освітнього процесу та можливості оновлення ОП. Відділ забезпечення якості освіти координує цю роботу та засвідчує свою компетентність, зокрема його керівник В. Кобець. Роботодавці беруть участь в оновленні ОП, шляхом надання рецензій-відгуків, рекомендацій під час проведення засідань кафедр та звітних конференцій з виробничої практики.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Слід розглянути потреби і можливості щодо оновлення ОП щорічно. Рекомендується активізувати залучення студентського самоврядування до внутрішнього забезпечення якості освіти та оновлення ОП. Результати опитування студентів, представлені на офіційному веб-сайті, занадто узагальнені та недостатньо інформативні. Рекомендується створення спілки випускників та запровадження системної практики збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми. Надані результати опитування містять відгуки студентів про рівень викладання та його оцінку. В опитуванні не представлено думку студентів щодо змісту ОП та її ОК.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Відповідно до наведених відомостей щодо внутрішнього забезпечення якості, ОП має як сильні, так і слабкі сторони. На загальноуніверситетському рівні діяльність відділу забезпечення якості освіти засвідчує свою ефективність, проте на рівні ОП, що акредитується, вимагає відповідного супроводу та посилення ролі студентства. Не відчувається тісної співпраці гаранта ОП, академічної спільноти та відділу внутрішнього забезпечення якості. Недоліки можуть бути усуненими протягом нетривалого періоду. Важливо досягти розуміння важливості і механізмів внутрішнього забезпечення якості освіти усіма учасниками освітнього процесу.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

На рівні університету визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу та є загальнодоступними. На офіційному веб-сайті Університету є розділ "Нормативна база" (<http://www.kspu.edu/Legislation.aspx>), який містить такі документи: Стратегічний план розвитку Херсонського державного університету на 2018-2023 рр.; План-регламент роботи ХДУ; Правила внутрішнього розпорядку; Штатний розпис на поточний рік; Кошторис університету на поточний рік; Конкурсні торги державних закупівель; Стипендіальне забезпечення; Інформація щодо проведення тендерних процедур; Фінансова інформація; Нормативні накази та розпорядження; Положення про критерії преміювання; Положення про комісію з питань спостереження за безпечною експлуатацією будівель та споруд Херсонського державного університету; Положення про об'єктову комісію з питань надзвичайних ситуацій; Порядок розподілу видатків спеціального фонду державного бюджету Херсонського державного університету від надання освітніх послуг. Також на сайті передбачений розділ для зворотного зв'язку / побажань та пропозицій (<http://www.kspu.edu/About/Faculty/IForeignPhilology/Feedback.aspx>). На головній сторінці офіційного веб-сайту Університету знаходиться вся контактна інформація (<http://www.kspu.edu/Contacts.aspx>).

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Проект ОП 2020 р. оприлюднено на офіційному веб-сайті Університету (<http://www.kspu.edu/About/Faculty/IForeignPhilology/ChairGermRomLan.aspx>). З метою отримання зауважень, пропозицій та побажань зацікавлених сторін щодо ОП на офіційному веб-сайті кафедри німецької і романської філології подано електронну адресу (deutscheksu@ukr.net). Також для організації зворотного зв'язку для усіх зацікавлених сторін є вкладка контакти (73000, м. Херсон; провулок Інженера Корсакова, 47 (пров. Університетська 47) навчальний корпус ХДУ № 5 каб.№200; Тел.: +380 552 326758, Вн. тел.: 215; Email: MKolesnik@ksu.ks.ua). На зустрічі з гарантом ОП було встановлено, що пропозицій щодо оновлення ОП не надходило.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

На офіційному веб-сайті Університету оприлюднено загалом достовірну інформацію про освітню програму (<http://www.kspu.edu/About/Faculty/IForeignPhilology/ChairGermRomLan.aspx>), але вона є неповною і вимагає додаткових пошуків. Також передбачена можливість переглянути скан-копії рецензій та відгуків роботодавців, навчальні плани та робочі програми (<http://www.kspu.edu/About/Faculty/IForeignPhilology/ChairGermRomLan/Workprograms.aspx>). Представленої інформації достатньо для інформування відповідних зацікавлених сторін. Доступ до інформації відкритий, що було підтверджено на зустрічі зі студентами.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Презентація найважливішої і обов'язкової для ознайомлення інформації на офіційному веб-сайті Університету, де представлено великий арсенал нормативно-правової бази (документи, положення), структура, графік освітнього процесу, розклад, які регулюють освітній процес та діяльність усіх його учасників цієї ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

На офіційному веб-сайті ХДУ наявні як проекти документів, так і затверджені їх варіанти. Вся наявна інформація потребує упорядкування: нормативно-правова база, оголошення. Рекомендуємо оновити і / або удосконалити функціональність офіційного веб-сайту Університету. На сторінці кафедри німецької та романської філології мають бути інформативні та актуальні профілі всіх науково-педагогічних працівників.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Діяльність цієї ОП всебічно представлена на офіційному веб-сайті Університету, що є запорукою публічної довіри до діяльності та дозволяє пересвідчитися, що заклад дійсно виконує свою суспільну місію. Проте необхідно систематизувати контент та організацію офіційного веб-сайту Університету.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

На запит експертної групи завірену належними підписами скан-копію коректно сформованої Таблиці 2 надано вже наприкінці роботи експертної групи зі звітом. Під час складання звітів двох споріднених ОП експертній групі було складно уникнути однакових формулювань, оскільки у відомостях про самооцінювання обох ОП присутнє дублювання інформації, освітній процес за обома ОП забезпечують науково-педагогічні працівники тих самих кафедр, однаковими є нормативно-правова та метаріально-технічна бази. Також простежується зв'язок з тими самими працевластувачами і партнерами.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	E
Критерій 6. Людські ресурси	E

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	не застосовується

Додатки до звіту:

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	<i>Роб_нр_ІСЛ_античність.pdf</i>	BLYgLVV3B8fZAXnMboNFnfS148hSOEXXFE2w+he w+eO=
Додаток	<i>Роб_нр_ІСЛ_середні_віки_відр одж.pdf</i>	7RG6ZDjV+skpZD7WsmIoN7FCL/Z3f77qaGz9ihPyo oA=
Додаток	<i>Роб_нр_ІСЛ_17-18_ст.pdf</i>	MKYGpJfy8z7H1afUtZqAimK7kludtxqA5W111+bHiI g=
Додаток	<i>НМКД_ІСЛ_19_ст.pdf</i>	komRM8f8borC47PKjLv9iryN7ohZlqA3Y7oFaMcfxy 4=
Додаток	<i>ОП2016.pdf</i>	1+z8qgrcAKwM/bXa5y2N4kdxrYzZMoxyALuCQzr9k Uo=
Додаток	<i>навч_план2016.pdf</i>	IPVUu7uyghRqPpDokivzYdDtu8RlTsASiqFCUlny1w 8=
Додаток	<i>таблиця 2 014. 02 Средня освіта (Мова і лутература іспанська).pdf</i>	iiQzQnz1+GwN9RLU3fGR2PveC8vNhFtUgfiCDWiqjj I=

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Коноваленко Тетяна Василівна

Члени експертної групи

Корольов Ігор Русланович

Капранов Ян Васильович

Острога Марія Михайлівна